

„Koloni“ so odvisni kmetje v Italiji in v delu našega Primorskega, a ne naselniki. Slike so dosti lepše izvršene kakor one v 1. zvezku.

Dr. Grudnova knjiga je sestavljena zelo skrbno in po najboljših virih ter pisana v prijetnem slogu in lepem jeziku. Želimo ji, da bi se našemu narodu tako priljubila kakor Staretova „Občna zgodovina“!

Milan Pajk.

Slovenske balade in romance. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1912. V. 8°. 208 str.

Za slovenskimi legendami smo dobili bogato antologijo balad in romanc, ki sta jo uredila dr. Jak. Sket in Jos. Wester. Zbran je cvet slovenskih balad in romanc, narodnih in umetnih, od Prešerna do Župančiča. Urednika pravita, da sta se pri razvrstitvi pesmi ravnala „po sorodnosti njih snovi; vendar se pri pestri mnogoličnosti in zaradi enakomerne razdelitve slik ni dalo vse dosledno izvesti“. Najnaravnejša razdelitev bi bila seveda po snovi; toda zbirka nam nudi sliko slučajnega, brez notranjih vezi, in to je njena slaba stran. Ilustrator bi se moral ukloniti, posebno še, ako prodaja za umetnost take slike, kakršne so n. pr. na zaporednih straneh 110 in 111. — Ferd. Avenarius je svoj elegantni „Balladenbuch“ razdelil na te-le cikle: Ein Buch der Natur, Von Schuld und von Sühne, Von Liebesleid, Von fahrendem Volk, Ein Soldatenbuch, Von Rittern und Knappen, Von alten Helden, Im Schein der Geschichte, Unterm Schicksal, Rätseln und Träumen, Sehnen und Hoffen. Podobna in še priprostejša razdelitev bi se našla tudi za slovensko balado in romanco, kakor sta urednika označila vsebino v predgovoru. Tam čitamo tudi običajno razlago obeh pesniških vrst. Ako trdita, „da dandanes obe pesniški vrsti vedno združeni imenujemo“, tedaj je treba opozoriti le na nemške zbirke balad brez romanc, ki so jih uredili Avenarius, Liliencron, Münchhausen, Scholz i. dr. — Knjigi so dodane potrebne opombe in pa seznam pesnikov in njih pesmi. Brezdvomno bo ta zbirka ugajala bralcem bolj, kakor so legende; dobro služila bo tudi našim srednješolcem.

J. Š.

Slovenski kmečki koledar 1913. Izdal in založil Vekoslav Spindler, urednik v Celju. 1912. 8°. 174 str. Cena 1 K, po pošti 20 v več.

Razen par gospodarskih člankov prinaša koledar poljudno pripovedovanje iz slovenske zgodovine: „Oče Matijevc in naši pradedje“, Rotterjevo potopisno črtico o Pohorju in kratek nekrolog Aškercu, z manjšim izborom njegovih pesmi. Leposlovni del se ne dviga nad nivó vsakdanjosti, pa naj pišejo Ivo Trošt, St. Svetina ali Cvetko Golar; najboljši je Pugljev „Ženin“.

— in —

Gorski vijenac vladike crnogorskoga Petra Petrovića Njegoša. Šesto izdanje s komentarom Milana Rešetarja. U Biogradu 1912. S. B. Cvijanović. 8° LXX + 174 str. Cena broš. 2:50 din. (V cirilici.)

Nobena srbska knjiga se ne more ponašati s takim uspehom kakor Njegušev „Gorski venec“, ki je doživel osemnajst natisov, med temi šest v skrbni prireditvi univ. prof. Mil. Rešetarja, in ki je preveden na osem jezikov. O slovenskem prevodu R. Peruška, ki ga je izdala Mat. Slov. v 4. knjigi „Prevodov iz svetovne književnosti“, pravi Rešetar, da je „vrlo dobar“, in pohvalno omeni „vrlo opširan uvod, ponajviše o geografiji i historiji Crne gore“. — Novo izdanje ima obširno študijo o Njeguševem življenju, o njegovem političnem in književnem delovanju; zabeležena je novejša literatura o Gorskem vencu s kritičnimi pripombami. Knjigo krasi trobarvna pesnikova slika.

Š-r.

Josip Milaković, Jedan naš prijatelj (Adolf Černý). U Sarajevu, 1912. 8° 30 str. — Adolf Černý, ki spretno urejuje „Slovanský přehled“ že petnajsto

leto, je tudi naš prijatelj. Ni važnejšega literarnega in kulturnega dogodka, ki bi ga v svoji reviji ne omenil. Z enako ljubeznijo objema tudi ostale Slovane, posebno Lužiške Srbe, o katerih je napisal daljšo vrsto člankov in izdal tri zvezke njihovih narodnih pesmi. O Rezijanah je napisal dve brošuri. Černý je tudi priznan češki pesnik; v desetih letih je izdal devet izvirnih pesniških zbirk. Njegovo pesniško ime je Jan Rokyta.

—r.

Slovensko gledališče v Ljubljani in izvirna dramska dela. — Dne 29. septembra t. l. je minilo dvajset let, odkar imajo ljubljanski Slovenci svoje gledališče, in dne 18. aprila t. l. je poteklo petinštirideset let, odkar vodi ljubljansko Dramatično društvo slovenske gledališče predstave. Torej dva jubileja! L. 1848. ustanovljeno „Slovensko društvo“ je prirejalo slovenske dramske predstave in „besede“ do l. 1851; po desetletnem premoru je l. 1861. ustanovljena ljubljanska Čitalnica prevzela vodstvo slov. Talije in pomagal ji je tudi „Južni Sokol“; dne 18. aprila 1867. pa je začelo delovati „Dramatično društvo“. Prirejelo je dramske in male operetne predstave v čitalnični dvorani in v gledališču, kjer pa je bilo le z nevoljo in celo s sovraštvom gledan gost, do l. 1887. Dne 17. febr. 1887. pa je gledališče pogorelo, in Dramatično društvo si je postavilo v prenovljeni čitalnični dvorani svoj nov in primerno velik oder. V Čitalnici je prirejalo Dram. društvo odslej že večje dramske, boljše operetne in končno celo majhne operne predstave. Dne 29. sept. 1892. pa je Dram. društvo otvorilo novo deželno gledališče kot Nemcem enakovreden faktor v Talijinem hramu. S početkom sezone 1911./12. se je nemško gledališko društvo preselilo v novo svoje jubilejno gledališče v Gradišče, slovensko Dram. društvo pa je od te dobe samo v gledališču dežele kranjske.

Kakšna in čigava izvirna dramska dela je uprizorilo ljubljansko Dramatično društvo tekom 45-letne svoje dobe? Igrali so:

Dr. Fr. Prešeren: Krst pri Savici. Dramat. scena. (6. dec. 1868.) — B. Rogački: Tičnik. Kratkočasna spevoigra v enem dejanju. Uglasbil dr. Benjamin Ipavec. (19. dec. 1869.) — Jos. Ogrinec: V Ljubljano jo dajmo! Veseloigra v 3 dej. (20. marca 1870.) — Davorin Trstenjak: Vodnik v Olimpu. Alegorija. (2. febr. 1870.) — Anton Linhart: Matiček se ženi. Veseloigra. (18. dec. 1870.) — Dr. Fr. Celestin: Roza. Igra v 3 dej. (14. jan. 1871.) — Miroslav Vilhar: Jamska Ivanka. Spevoigra v 3 dej. Godba Mir. Vilharja in J. Schantla. (30. marca 1871.) — Boris Miran-Stritar: Pismo. Dram. prizor. (16. aprila 1871.) — L. Pesjakova: Gorenjski slavček. Lirična opereta v 2 dej. Uglasbil Anton Foerster. (27. aprila 1872.) — A. Linhart: Županova Micika. Veseloigra v 3 dej. (25. sept. 1872.) — Josip Noll: Komisijonar št. 1. Solo prizor s petjem (4. maja 1873.) — Jakob Alešovec: Dimež, strah kranjske dežele. Drama s petjem v 2 dej. in v 5 podobah (11. maja 1873.) — Jakob Alešovec: Francozi v Kamniku. Zgodovinska igra v 3 dej. (2. maja 1875.) — Jakob Alešovec: Čarovnica. Opereta v 2 dej. Uglasbil Anton Stöckl (2. aprila 1876.) — Josip Ogrinec: Kje je meja? Pevske točke uglasil A. Stöckl. Burka v 1 dej. (14. febr. 1876.) — Fran Potočnik: